

36-72 Aylık Çocukların Gelişim Özellikleri

BİLİŞSEL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

36-48 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN BİLİŞSEL GELİŞİM

1. Nesnelerin/varlıkların adını söyler.
2. Nesnelere/varlıkları betimler.
3. Nesnelere amacına uygun kullanır.
4. Vücut bölümlerini gösterir.
5. Cinsiyetini söyler.
6. En az üç rengi adlandırır.
7. Verilen bir yönergeyi hatırlar.
8. Üç küple köprü yapar.
9. En az altı küple kule yapar.
10. Dört parçalı yapbozu tamamlar.
11. Basit zıt kavramları ayırt eder (büyük- küçük, uzun-kısa, az-çok gibi).
12. Nesnelere fiziksel özelliklerine göre sınıflandırır.
13. Beşe kadar olan nesnelere boyutlarına göre sıralar.
14. Üç kadar eşit sayıda elemanı olan iki grubu birebir eşleştirir.
15. Nesnelere/varlıklardan oluşan ikili örüntüleri devam ettirir.
16. Art arda söylenen üç sayıyı tekrar eder.
17. Birden ona kadar ritmik sayar.
18. Birden üçe kadar rakamları tanıır.
19. En fazla üç nesne içinden istenilen sayıdaki nesneyi verir.
20. En fazla üç nesnenin kaç tane olduğunu saymadan söyler.
21. Önce, şimdi ve sonra gibi zamanla ilgili kavramları anlar.
22. Basit parça-bütün ilişkisini kurar.
23. Basit sembollerin/işaretlerin anlamını söyler.
24. Problemi çözmek için farklı çözüm yollarını dener.
25. Daire, üçgen, kare ve dikdörtgenin tipik örneklerini tanıır.
26. Dairesel çizgiler çizer.
27. Dik ve yatay çizgiler çizer.

49-60 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN BİLİŞSEL GELİŞİM

1. Farklı dokulardaki nesnelere/varlıkları ayırt eder.
2. Nesnelere/varlıkların yapıldığı malzemeyi söyler.
3. İnsan resmini altı öğeyi içerecek şekilde çizer.
4. Ana ve ara renkleri adlandırır.
5. Verilen iki yönergeyi hatırlar.
6. On küple kule yapar.
7. Dört-on parçalı yapbozu tamamlar.
8. Nesnelere/varlıkların işlevlerini söyler.
9. Nesnelere/varlıkları işlevsel özelliklerine göre sınıflandırır.
10. Beşten fazla nesneyi boyutlarına göre sıralar.
11. Bir olayı oluş sırasına göre sıralar.
12. Beşe kadar eşit sayıda elemanı olan iki grubu birebir eşleştirir.
13. Nesnelere/varlıklardan oluşan üçlü örüntüleri devam ettirir.
14. Nesnelere/varlıklardan oluşan ikili/üçlü örüntüleri kopyalar.
15. Birden yirmiyeye kadar ritmik sayar.
16. Ona kadar olan sayılar için belirli bir sayıdan başlayarak ileri doğru sayar.
17. Birden ona kadar yazılı sayıları tanıır.
18. Nesnelere/varlıklar ile rakamlar arasında ilişki kurar.
19. En fazla on nesne içinden istenilen sayıdaki nesneyi verir.
20. En fazla dört nesnenin kaç tane olduğunu saymadan söyler.
21. Parça bütün arasındaki ilişkiyi açıklar.
22. Geometrik şekilleri, kenar ve köşe özelliklerine göre birbirinden ayırt eder.
23. Nesne/varlıkların mekandaki konumunu söyler.
24. Mekanda konum ile ilgili yönergeleri uygular.
25. Gösterilip kapatılan bir görseldeki en az dört ayrıntıyı hatırlar.
26. Kısa bir süre önce gördüğü nesne/varlık/kişi/görselle ilgili sorulara yanıt verir.
27. Görseldeki eksik parçaları tamamlar.
28. Görselleri kullanarak öykü oluşturur.
29. Bir durumun/olayın nedenleriyle sonuçlarını ilişkilendirir.

61-72 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN BİLİŞSEL GELİŞİM

1. İnsan resmindeki eksik vücut bölümlerini çizer.
2. Verilen en fazla üç yönergeyi uygular.
3. On iki küple kule yapar.
4. On-yirmi beş parçalı yapbozu tamamlar.
5. En az beş nesne arasına eklenen yeni nesneyi fark eder.
6. En az beş nesne arasından çıkarılan nesneyi fark eder.
7. Yaptığı eşleştirme, ilişki kurma, sınıflandırma ve sıralamaya yönelik açıklama yapar.
8. Yetişkin desteğiyle birer birer yüze kadar ritmik sayar.
9. Yetişkin desteğiyle onar onar yüze kadar ritmik sayar.
10. Birden yirmiyeye kadar yazılı sayıları sıralar.
11. Ondan geriye doğru birer birer ritmik sayar.
12. Ona kadar olan sayılar içinde bir sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.
13. Birden ona kadar olan nesne grupları içinden söylenen sayıda nesneye sahip olan grubu gösterir.
14. Ona kadar olansayıların bazılarını yazar.
15. Nesnelere/parmaklarını kullanarak birden ona kadar olan sayılarla basit toplama işlemi yapar.
16. Nesnelere/parmaklarını kullanarak birden ona kadar olan sayılarla basit çıkarma işlemi yapar.
17. Dört çeyreği bir araya getirerek bütünü oluşturur.
18. Sabah, öğlen ve akşam gibi temel zaman ifadelerini anlamına uygun kullanır.
19. Neden-sonuç ilişkisi ile ilgili yorum yapar.
20. Bir olay dizisinde sonraki aşamaya ilişkin tahmin yürütür.
21. Bir dizi içerisindeki nesnelere birbirine göre konumlarını söyler.
22. Nesnelere/sembollerini kullanarak grafik oluşturur.
23. Nesne/sembollerle yapılmış grafiği yorumlar.
24. Özgün örüntüler oluşturur.
25. Geometrik şekilleri birleştirerek yeni şekiller oluşturur.
26. Harita/kroki kullanır.

→ Bilişsel Gelişim İle İlgili Kazanım, Gösterge ve Açıklamaları

KAZANIM, GÖSTERGE VE AÇIKLAMALAR

☑ Kazanım 1. Nesneye/duruma/olaya yönelik dikkatini sürdürür.

Göstergeler

- Dikkat edilmesi gereken nesneye/duruma/olaya odaklanır.
- Dikkatini çeken nesne/durum/olay ile ilgili bir ya da birden fazla özelliği/niteliği söyler.
- Dikkatini çeken nesneye/duruma/olaya yönelik sorular sorar.
- Dikkatini çeken nesneye/duruma/olaya yönelik yanıtları dinler.
- Dikkat dağıtıcı uyarılara rağmen etkinliğe yönelik dikkatini sürdürür.
- Bir göreve/işe ara verdikten sonra yeniden odaklanır.
- Yeniden odaklandığı işini tamamlar.

Açıklama: Çocukların dikkat süreleri kısadır ve bireysel olarak farklılık göstermektedir. Çocukların herhangi bir nesne/olaya dikkatlerini yoğunlaştırabilmeleri için fiziksel ve duygusal gereksinimlerinin karşılanmış olması gerekmektedir. Çocukların dikkat edilmesi gereken öğeleri fark etmeleri ve buna yönelik sorular sormaları teşvik edilmelidir. Çocukların verilen yanıtları dinlemeleri, dikkatlerini sürdürdüklerinin bir göstergesidir. Çocukların gelişimsel olarak ilerleyen aşamalarda dikkat dağıtan uyarılar olsa da (dışarıdan gelen bir ses, arkadaşının hareketleri gibi) yaptıkları işe yeniden odaklanmaları ve işlerini tamamlayabilmek için dikkatlerini devam ettirmeleri, gelişimsel bir aşama olarak kabul edilmelidir.

☑ Kazanım 2. Nesnelerin/varlıkların özelliklerini açıklar.

Göstergeler

- Nesnelerin/varlıkların adını söyler.
- Nesneleri/varlıkları inceler.
- Nesnelerin/varlıkların fiziksel özelliklerini betimler.
- Nesnelerin/varlıkların işlevsel özelliklerini betimler.
- Nesnelerin/varlıkların benzer yönlerine örnekler verir.
- Nesnelerin/varlıkların farklı yönlerine örnekler verir.

Açıklama: Nesnelerin/varlıkların adını, rengini, şeklini, büyüklüğünü, uzunluğunu, dokusunu (pürüzlü, kaygan, sert, yumuşak gibi), sesini (yüksek-alçak, kalın-ince sesler gibi), kokusunu, yapıldığı malzemeyi (metal, ahşap, kumaş gibi), tadını, miktarını ve kullanım amaçlarını söyleyebileceği, gözlemleyebileceği ve kayıt altına alabileceği çeşitli etkinlikler yapılarak çocukların bu kazanıma ulaşmaları desteklenmesi önemlidir. Çocukların farklı duyularını (işiterek, görerek, dokunarak, koklayarak, tadarak) kullanarak nesne/varlıklarla ilgili edindikleri bilgileri çeşitli kayıt yöntemleriyle (resim, grafik, sembol çizme/yapıştırma, fotoğraf, video gibi) kaydetmeleri için fırsatlar sağlanmalıdır.

☑ Kazanım 3. Algıladıklarını hatırladığını gösterir.

Göstergeler

- Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.
- Eksilen/eklenen nesneyi söyler.
- Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.

Açıklama: Çocuğun deneyimlediklerini hatırlayıp ifade etmesi için gerekli öğrenme ortam ve durumları oluşturulması önemlidir. Çocukların, hatırladıklarını günlük yaşam becerileriyle ilişkilendirerek değişik durumlarda kullanmaları için desteklenmeleri gerekmektedir. Algıladıklarını hatırlamaları ve yorumlamaları için farklı duyularına yönelik uyarılar verilerek buna yönelik hafıza becerilerini kullanmaları sağlanmalıdır. Kısa ve uzun süreli belleği kullanmaları için öğrendiklerine farklı zamanlarda (bir gün sonra/bir hafta sonra gibi) gereksinim duyabilecekleri etkinliklerin planlanması önerilebilir.

☑ **Kazanım 4. Nesne/durum/olayla ilgili tahminlerini değerlendirir.**

Göstergeler

- Nesne/durum/olayı inceler.
- Tahminini söyler.
- Gerçek durumu inceler.
- Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.
- Tahmini ile gerçek durum arasındaki benzerlikleri/farklılıkları açıklar.
- Tahminine ilişkin çıkarımda bulunur.

Açıklama: Çocukların çevrelerinde gelişen çeşitli durum ve olayları inceleyerek ipuçlarının farkına varmaları, bunları bir araya getirerek durum/olayla ilgili tahminde bulunmaları beklenmektedir. Çocukların gelecekte olabilecek durum/olaylara yönelik tahminde bulunmaları için sorular sorulmalıdır. ("Sarı ve mavi birleşince hangi renk olabilir?", "Çok fazla bulut var, sence bugün hava durumu nasıl olacak?" gibi). Tahminlerini gerçek durum/olaylarla karşılaştırmaları için çocuklara fırsat verilmelidir. Karşılaştırma sonunda çocuklar farklılıkları anlayıp anlatabilmelidir. Çocukların tahminlerini sözel, görsel (grafik, resim gibi) veya sembolik olarak ifade etmeleri için fırsatlar sağlanmalıdır.

☑ **Kazanım 5. Neden-sonuç ilişkisi kurar.**

Göstergeler

- Bir olayın olası nedenlerini söyler.
- Bir olayın olası sonuçlarını söyler.
- Nesne/durum/olaylar arasındaki neden-sonuç ilişkisini açıklar.

Açıklama: Çocuklara açık uçlu sorular sorularak herhangi bir olay veya durumun sonucu hakkında düşüncelerini belirtmeleri, sonucu belli olan bir durumun olası nedenlerini bulunmaları beklenmektedir. Olası nedenler, çocuğun mevcut bilgilerini kullanarak çıkarımda bulunmasını sağlamaktadır. Öykü okuma/anlatma/dinleme veya sanat çalışmaları gibi pek çok farklı etkinlik türlerinde bu göstergelerin geliştirilebileceği öğrenme süreçleri planlanmalıdır. Çocuğa yaşantılar sağlanmalı, örnekler verilmeli ve sorular sorulmalıdır. (Örneğin, "Yerler neden ıslanmış olabilir?", "Hava soğuk olduğunda ince giyinirsek ne olur?", "Daha az kâğıt kullanmak için ne yapılabilir?" gibi).

☑ **Kazanım 6. Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanıır.**

Göstergeler

- Gösterilen sembolün anlamını/işlevini söyler.
- Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir.
- Bilmediği sembollerin anlamını sorar.

Açıklama: Semboller seçilirken çocukların yaş grubuna ve gereksinimlerine uygun, dikkatlerini çekecek nitelikte olmalarına özen gösterilmesi önemlidir. Bu kazanım ile ilgili olarak trafik, tehlike, tuvalet, geri dönüşüm, yön okları, medyada kullanılan ve engellilere ilişkin sembolere ve işaretlere etkinliklerde yer verilebilir. Yeni öğrenilecek semboller çocukların görebileceği yere asılmalıdır. Çocukların merak etmesi için ortam oluşturulmalıdır.

☑ **Kazanım 7. Nesne/varlık/olayları çeşitli özelliklerine göre düzenler.**

Göstergeler

- Nesne/varlık/olayları çeşitli özelliklerine göre karşılaştırır.
- Nesne/varlık/olayları çeşitli özelliklerine göre eşleştirir.
- Nesne/varlık/olayları çeşitli özelliklerine göre sınıflandırır.
- Nesne/varlık/olayları çeşitli özelliklerine göre sıralar.

Açıklama: Karşılaştırma etkinliklerinin başlangıcında farklılıkların belirgin olmasına dikkat edilmelidir. Eşleme etkinliklerine, aynı ya da ilişkili nesne/varlık çiftlerini bulup bir araya getirme çalışmalarıyla başlanmalıdır. Sınıflandırma çalışmalarında, çocukların nesne/varlıkları önce belli bir özelliğe göre sınıflandırmaları, sonrasında ise aynı nesne/varlıkları başka özelliklere göre yeniden sınıflandırabilmeleri beklenmelidir. Etkinlikler sırasında çocuklardan kullandıkları sınıflandırma ölçütlerini açıklamaları istenmeli, makul tüm yanıtlar kabul edilmelidir. Çocukların sıralama yapabilmeleri için öncelikle karşılaştırma yapabilmeleri gerektiği için sıralama etkinliklerine karşılaştırma etkinliklerinden sonra yer verilmelidir.

☑ **Kazanım 8. Çeşitli örüntüler geliştirir.**

Göstergeler

- Çevresindeki/günlük yaşamındaki basit örüntüleri gösterir.
- İki ve daha fazla öğeden oluşan örüntüdeki kuralı söyler.
- Modele bakarak örüntüyü kopyalar.
- Örüntüyü kuralına göre devam ettirir.
- Örüntüde eksik bırakılan öğeyi söyler.
- Özgün örüntüler oluşturur.

Açıklama: Çocukların dikkatlerinin çevrelerinde, günlük yaşamlarında var olan ve tekrar eden nesne/durum/olay ve hareketlere (Örneğin gece gündüzün birbirini takip etmesi, şarkıların kıta-nakarat şeklinde ilerlemesi, kilim ve mozaiklerde belirli desenlerin tekrarlaması, haftanın günlerinin birbirini izlemesi gibi) çekilmesi önemlidir. Çocuklardan çevrelerindeki örüntüleri fark etmeleri, sunulan basit bir örüntüyü devam ettirmeleri, kopyalamaları, yeni örüntüler oluşturmaları ve oluşturdukları örüntülerin kurallarını açıklamaları beklenmektedir. Örüntü çalışmalarına ikili örüntüler ile başlanmalıdır (Örneğin çatal-kaşık ya da gece-gündüz gibi). Çocuklarda örüntü algısı oluşturulduktan sonra çoklu örüntülere geçilebilir (Örneğin yürü-dur-zıpla, yürü-dur-zıpla gibi). Özgün örüntüler oluştururken nesnelere, seslere, hareketlere ve farklı durumlardan yararlanılması için çocuklara rehberlik yapılmalıdır.

☑ **Kazanım 9. Sayı farkındalığı gösterir.**

Göstergeler

- Gündelik hayatta sayılarla karşılaştığı nesne/durumlara örnek verir.
- Sayıların gündelik hayattaki önemini açıklar.
- Gösterilen sayının kaç olduğunu söyler.
- Söylenen sayıyı gösterir.
- 10'a kadar olan sayıların bazılarını yazar.

Açıklama: Sayıları tanımaya ilişkin etkinliklere başlamadan önce çocuğun rakamlara/sayılarla neden ihtiyaç duyulduğunu anlamasına yönelik etkinlikler gerçekleştirilmelidir. Çocuğa çevresinde/gündelik hayatta sayılarla nerede karşılaştığı sorulmalı, çocuğun bu örnekleri vermesi sağlandıktan sonra "Sayılar olmasaydı neler olurdu?", "Neden rakam ve sayılara ihtiyaç duyarız?" sorularına cevap aranması gerekmektedir. Bu, çocuğun sayıların bir dil, bir sembol olduğunu; büyüklük, uzunluk, ağırlık vb. özellikleri ölçebilmek, ölçme sonucuna göre değerlendirme yapabilmek için sayılara ihtiyaç duyulduğunu anlamasını sağlayacaktır. Bu etkinliklerin sonrasında sayıları tanıma etkinliklerine geçilmelidir. Rakamların/sayıların doğru şekilde yazılması tamamen okul öncesi dönemde başarılabilir bir beceri olarak düşünülmemelidir. Rakamları/sayıları doğru yazma, birkaç yılda yavaş yavaş gelişen bir beceridir. Öğretmenler çocukları rakam/sayı yazma konusunda zorlamamalıdır. Çocuklar gelişim düzeylerine bağlı olarak rakamları/sayıları destekle ya da desteksiz yazabilirler.

☑ **Kazanım 10. Sayma becerisi sergiler.**

Göstergeler

- İleriye/geriye doğru ritmik sayar.
- Gösterilen gruptaki nesnelere sayar.
- Saydığı nesne/varlıkların kaç tane olduğunu söyler.
- Belirtilen sayı kadar nesne/varlığı gösterir.
- Bir sayıdan önce ve sonra gelen sayıyı söyler.
- Sıra bildiren sayıyı söyler.
- Nesne grupları ile sayıları eşleştirir.
- Grup hâlindeki nesnelere/varlıkların sayısını saymadan hızlıca söyler.

Açıklama: Çocukların nesne/varlıklarla sayma yapabilmeleri için öncelikle sayı adlarını öğrenmeleri ve belirli bir sırada kullanabilmeleri gerekmektedir. Sonraki aşamada, nesnelere saymaları ve kaç tane nesne olduğunu söylemeleri, sıra bildiren sayıları kullanarak bir sıralamada belli bir nesnenin yerini belirtmeleri ve beşten küçük sayıda elemanı olan grupların sayısını saymadan hızlıca söylemeleri beklenmektedir. Çocuklara nesne/varlıkların nasıl sayılacağı model olarak gösterilmelidir. Çocukların gelişim düzeyine göre ileriye doğru beşer ve onar ritmik sayma çalışmaları yapılabilir.

☑ **Kazanım 11. Nesnelere kullanarak basit toplama/çıkarma işlemlerini yapar.**

Göstergeler

- Günlük yaşamdaki artma/azalma durumlarını fark eder.
- Günlük yaşamdaki toplama/çıkarmaya ilişkin örnek verir.
- Nesne gruplarına belirtilen sayı kadar nesne ekler.
- Nesne grubundan belirtilen sayı kadar nesneyi eksiltir.
- Nesnelere kullanarak yaptığı toplama/çıkarma işleminin sonucunu söyler.

Açıklama: Toplama ve çıkarma işlemlerine çocuğun gündelik hayattaki toplama ve çıkarmayı fark etmesi ve buna yönelik örnekler vermesi sağlandıktan sonra başlanmalıdır. Örneğin bir bebeğin doğması aile üyelerinin artmasına, apartmandan bir ailenin taşınması azalmaya örnektir. Güne başlama saatinde bir çocuğun sınıfa girmesi artma, günü değerlendirme sonrasında bir çocuğun eve gitmek üzere sınıftan ayrılması bir azalmadır. Çocuk bu farkındalığı kazandıktan sonra basit toplama ve çıkarma işlemlerine geçilmelidir. Ayrıca, toplama ve çıkarma işlemlerine başlamadan önce çocukların sayıları öğrendiğinden emin olunmalıdır. Bir gruba nesne/varlık eklemenin gruptaki eleman

sayısını artırdığı, nesne/varlık çıkarmanın ise eleman sayısını azalttığı vurgulanmalıdır. Çocuklardan bir nesne/varlık grubunun üzerine diğer bir grubu sayarak ilave etmeleri ve bir nesne/varlık grubundan istenen sayı kadar nesneyi eksiltmeleri beklenmektedir. İlerleyen aşamalarda, çocuklarla basit sözel problemleri çözme çalışmaları yapılabilir.

☑ **Kazanım 12. Parça ve bütün ilişkisini kavrar.**

Göstergeler

- Bir bütünü parçalara böler.
- Parçaları bir araya getirerek bütünü oluşturur.
- Parça ve bütün ilişkisini açıklar.

Açıklama: Çocukların parça ve bütün ilişkisini kavrayabilmesi için günlük hayatta sıklıkla kullandığı, parçalara ayrılabilen nesnelere (yap-bozlar, oyuncak arabalar vb.) kullanılmalıdır. Parça ve bütün çalışmalarında "bütün" ve "yarım" kavramları üzerinde durulmalıdır.

☑ **Kazanım 13. Nesne/varlıkları ölçer.**

Göstergeler

- Nesne/varlıkların ölçülebilir özelliklerini söyler.
- Ölçme sonucunu tahmin eder.
- Nesne/varlıkları standart olmayan ölçme birimlerini kullanarak ölçer.
- Ölçme sonucunu söyler.
- Ölçme sonucu ile tahmin ettiği sonucu karşılaştırır.
- Standart ölçme araçlarının işlevlerini açıklar.
- Ölçülmek istenen özelliğe uygun standart ölçme aracını seçer.

Açıklama: Ölçme etkinliklerine parmak, karış, kulaç, adım, ayak gibi standart olmayan birimler kullanılarak başlanmalıdır. Çocukların bu birimlerle ölçüm yaptığında farklı sonuçlar elde edildiğini görmeleri ve böylece neden standart ölçme araçlarına gereksinim duyulduğunu anlamaları sağlanmaya çalışılmalıdır. Ancak okul öncesi dönemde çocukların standart ölçümler yapmaları beklenmemelidir. Bir rehber eşliğinde yetişkini gözlemleyerek standart bir ölçümün nasıl yapılacağı konusunda çocukların deneyim kazanmaları sağlanabilir. Uzunluk, kütle/ağırlık, alan, hacim (kapasite) ve zaman ele alınabilecek ölçme konularıdır.

☑ **Kazanım 14. Zamanla ilgili kavramları günlük yaşamdaki olaylarla ilişkili olarak kullanır.**

Göstergeler

- Olayları oluş zamanına göre sıralar.
- Zaman ile ilgili basit kavramların anlamını açıklar.
- Zaman-değişim ilişkisini fark eder.
- Zaman bildiren araçların işlevlerini açıklar.
- Çalışma, dinlenme, eğlenme ve özbakım zamanlarını ayırır.
- İş/görevi kendisine verilen zaman aralığında tamamlamaya çalışır.

Açıklama: Zaman, okul öncesi dönem çocukları için oldukça soyut bir kavramdır. Zaman kavramını somutlaştırabilmenin en önemli yollarından biri olan "zamanın farkında olma" becerisini çocuklara kazandırabilmek için olay/duygu/nesne/durumlarda zaman içinde meydana gelen değişimler vurgulanmalıdır. Ancak, saatin değişmiş olması çocuk için zamanın geçtiğinin anlamlı bir işareti olmayabilir. Bir bitkinin/bebeğin büyümesi, hava-

nın sıcaklığının düşmesi/artması, havanın kararması/aydınlanması, yemeğin pişmesi, tırnakların/saçın uzaması, duyguların değişmesi gibi olay ve durumlar çocuk için zamanın geçtiğinin daha anlamlı bir göstergesidir. Zaman kendini değişimle gösterir. Bu yüzden çocukların bu ilişkiyi kurmalarına destek olunmalıdır. Zaman kavramının, çocukların günlük yaşantıları ile ilişkilendirilerek ele alınması da oldukça önemlidir. Görseller aracılığıyla gelişimsel olarak aşına oldukları olayları oluş zamanlarına göre sıralamaları istenmelidir (sabah uyanma, öğlen yemek yeme, akşam uyuma gibi). Güne başlama zamanında, her gün tekrarlayan bir rutin şeklinde, gün boyunca yapılacak etkinliklerin görsellerle desteklenerek ve saatlerle ilişkilendirilerek anlatılması ve "haftanın günlerinin, ayların ve mevsimlerin" takvim çalışması şeklinde konuşulması zaman ile ilişkili kavramların anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Öğretmen, çocuklara zaman yönetimi becerisi kazandırmak için sınıfta saat ve takvim kullanımına ilişkin etkinlikler planlanmalıdır. Gün içinde çocuklarla zaman hakkında sohbet etmelidir (Örneğin "Öğlen neler yapıyoruz?", "Akşam neler yapıyoruz?", "Akşam yemeğini ne zaman yiyoruz?", "Hangi mevsimdeyiz?" gibi.) Yaşam boyunca zamanı etkili kullanmak, çalışma, dinlenme, eğlenme ve öz bakım için dengeli zaman ayırmak önemlidir. Çocuklarda bu farkındalığın geliştirilmeye başlanması için gün içinde yapılan çalışmalarda gerekli vurgular yapılmalıdır. Çocukların çalışmaları esnasında kendilerine verilen zamanı uygun şekilde kullanabilmeleri için araçlardan (kum saati, sayma, müzik, kronometre, ajanda, mutfak zamanlayıcı yapılacak işler listesi gibi) yararlanılması, onların zaman algısı geliştirmelerine yardımcı olur.

☑ **Kazanım 15. Yer/yön/konum ile ilgili yönergeleri uygular.**

Göstergeler

- Nesnelerin/varlıkların mekândaki konumunu söyler.
- Yönergeye uygun olarak nesne/varlığı doğru yere yerleştirir.
- Yönergeleri takip ederek mekânda konum alır.
- Yönerge vererek kişileri mekânda konumlandırır.
- Haritayı/krokiyi kullanır.

Açıklama: Yer/yön/konumla ilgili yönergeler, altında/üstünde, içinde/dışında, önünde/arkasında, yakınında/uzağında gibi kavramları içermektedir. Bu kavramların gün içinde sık sık vurgulanması ve çocukların ilgili kavramları doğru şekilde kullanmalarının teşvik edilmesi önemlidir. Çocuklardan yönergeye uygun olarak kendilerini, başkalarını ve nesne/varlıkları konumlandırabilmeleri beklenmektedir. Çocuklar, yönergeleri uygun şekilde vererek başkalarının mekânda konum almasını sağlayabilirler. Çocukların yer/yön/konum ile ilgili kavramları anlamalarına yardımcı olmak için harita/kroki ve kodlama matlarıyla etkinlikler gerçekleştirilebilir.

☑ **Kazanım 16. Geometrik şekilleri tanıır.**

Göstergeler

- Gösterilen geometrik şeklin adını söyler.
- Geometrik şekillerin belirleyici özelliklerini söyler.
- Geometrik şekilleri belirleyici özelliklerine göre karşılaştırır.
- Söylenen geometrik şekle sahip nesnelere gösterir.
- Geometrik şekilleri birleştirerek farklı şekiller oluşturur.

Açıklama: Geometri çalışmalarında ilk olarak kenar ve köşe kavramları ele alınmalıdır. Çocukların nesne/varlıklara dokunarak kenar ve köşelerini deneyimlemeleri sağlanmalıdır. Sonrasında, iki boyutlu şekillerle (daire, üçgen, kare, dikdörtgen, elips gibi) ilgili çalışma-

lara geçilmelidir. Çocuklara iki boyutlu şekillerin farklı konum ve boyuttaki örnekleri sunulmalıdır. Çocukların kenar/köşe özelliklerini dikkate alarak iki boyutlu şekilleri sınıflandırabilmeleri amaçlanmalıdır. İlerleyen aşamalarda, iki boyutlu şekilleri bir araya getirerek yeni şekiller oluşturma ve şekillerin simetriğini bulma/çizme çalışmaları yapılabilir. Çocuklara ayrıca küp, koni, silindir, küre gibi üç boyutlu şekiller de gösterilmelidir.

☑ **Kazanım 17. Nesne/varlık/sembollerle oluşturulan grafikleri değerlendirir.**

Göstergeler

- Nesneleri/varlıkları kullanarak grafik oluşturur.
- Nesneleri/varlıkları sembollerle göstererek grafik oluşturur.
- Grafiği inceleyerek sonuçları yorumlar.

Açıklama: Çocuklardan basit grafikler oluşturmaları ve gösterilen basit bir grafiği yorumlayabilmeleri (Örneğin, "Bu hafta güneşli günler yağmurlu günlerden daha fazlaymış," gibi) beklenmektedir. Çocukların belli bir soruya yanıt bulmak için araştırma yapmaları ve elde ettikleri bilgileri grafikler aracılığıyla başkalarıyla paylaşmaları teşvik edilmelidir. Grafikler, çeşitli nesne/varlıklar ve görseller kullanılarak oluşturulabilir.

☑ **Kazanım 18. Etkinliğe/göreve ilişkin görsel/sözel yönergeleri yerine getirir.**

Göstergeler

- Verilen tek yönergeyi hatırlar.
- Verilen birden fazla yönergeyi hatırlar.
- Model olunduğunda yönergeye/yönergelere uygun davranır.
- Etkinlik sırasında yapılması gerekenleri hatırlar.
- Yapılışı gösterilmeyen görsel/sözel yönergeleri uygular.

Açıklama: Çocuklar öncelikle basit ve tek yönergeleri akılda tutmaya ve yerine getirmeye çalışır. Yaşın ilerlemesi ve gelişim süreci ile birlikte çocukların akılda tutma becerileri gelişmeye devam eder. Etkinlikler sırasında çocuklara verilen yönergeler basit, tek bir davranışa yönelik yönergeden aşamalı olarak sunulan birden fazla davranışa yönelik yönergeye doğru bir ilerleme göstermelidir. Gerekli durumlarda, yönergelerin nasıl gerçekleştirileceği çocuklara gösterilmelidir. Çocuklara model olunarak yönerge verilmesi önemlidir. Ancak bazı durumlarda çocukların kendilerine gösterilmese bile sözel ya da görsel yönergeleri takip ederek işi/görevi yerine getirmek için görevin aşamalarını hatırlamalarının, bilişsel gelişimin bir göstergesi olduğu unutulmamalıdır. Çocukların bireysel gelişimlerine paralel olarak hatırlama becerilerindeki gelişim izlenmelidir. Örneğin öğretmen daha önce kâğıdı nasıl ikiye katlayacağını çocuklara göstermiştir, daha sonra farklı bir etkinlikte "Haydi çocuklar, şimdi kâğıdı ikiye katlıyoruz," diyerek çocuklardan yapılışını göstermeden kâğıdı katlamalarını bekler.

☑ **Kazanım 19. Bir etkinliği/görevi tamamlamak için çaba gösterir.**

Göstergeler

- Kendi başına bir etkinliğe/göreve başlar.
- Bir etkinliği/görevi tamamlanana kadar devam ettirir.
- İki veya daha fazla aşamadan oluşan etkinliği/görevi tamamlar.
- Zorlandığı etkinliği/görevi bir süre sonra yeniden dener.

Açıklama: Çocukların inisiyatif kullanarak kendiliğinden bir işe başlayabilmeleri, bireysel gelişimlerinin ve bağımsız çalışabilmelerinin bir göstergesidir. Küçük çocuklarla gerçekleştirilen etkinlikler/görevler tek aşamalı, basit bir yapıda olmalı, ilerleyen aşamalarda birden fazla aşama içerecek şekilde genişletilmelidir. Çocukların başladıkları etkinlikleri/görevleri tamamlamak için çaba göstermeleri önemli bir gelişimsel aşamadır. Bazen bazı etkinlikler/görevler çocukları zorlayabilir ve yeniden başlamak/denemek onlara zor gelebilir. Çocuğun bir etkinliği/görevi zorlansa da devam ettirmeye çalışması, çaba gösterdiğinin dolayısıyla bilişsel gelişim sergilediğinin bir ifadesidir. Sonuçtaki başarı ya da başarısızlıktan bağımsız olarak çocuğun göreve devam etmesi, tamamlayamasa da çaba göstermesi bu kazanımın sosyal duygusal alandaki kazanımdan farkı olarak belirtilebilir. Bununla birlikte tamamlanmayan işler, çocuklarda bir eksiklik hissi oluşturabilmektedir. Bu nedenle gerekli durumlarda çocukların görevlerini tamamlayabilmeleri için onlara ek zaman verilmesi ve destek olunması önem taşımaktadır.

☑ **Kazanım 20. Problem durumlarına çözüm üretir.**

Göstergeler

- Karşılaştığı problemin ne olduğunu söyler.
- Probleme ilişkin çözüm yolu/yolları önerir.
- Probleme ilişkin çözüm yollarından birini seçer.
- Seçtiği çözüm yolunun gerekçesini söyler.
- Seçtiği çözüm yolunu dener.
- Çözüme ulaşamadığında yeni bir çözüm yolu seçer.
- Çözüme ulaşamadığında nedenlerini sorgular.
- Denediği çözüm yolu/yollarını değerlendirir.

Açıklama: Çocukların günlük yaşantıları içinde karşılaştıkları anlık problemlerin çözümüne dair fikirler geliştirmeleri beklenmektedir. Ayrıca, -mış gibi yapılarak oluşturulan olası problem durumlarına yönelik öneriler geliştirmeleri beklenmesi önemlidir. (Örneğin öğretmen çocuklara, "Sadece bir oyuncak ve onunla oynamak isteyen üç çocuk var ne yapılabilir?" gibi sorular sorabilir.) Çocuklar, yaratıcı düşüncelerini kullanarak bir problemi çözmek için pek çok farklı çözüm yolu önerebilir ve bu çözüm yollarını sözlü olarak açıklayabilir, çözüme ilişkin resimler çizebilir, materyal kullanarak tasarım yapabilir veya inşa edebilir. Bir problemi tanımlama ile başlayan, neden sonuç ilişkisi içinde çözüme ilişkin öneri geliştirmeyi, geliştirilen önerilerden birini seçmeyi ve denemeyi içeren problem çözme süreci, çocukların bütünsel gelişimlerini destekleyen ve çaba gerektiren önemli bir süreçtir. Bu süreçte çocukların problemin çözümüne yönelik önerilerini birbirleriyle paylaşmaları teşvik edilmelidir. Denemeler sonucunda çocukların önerileri gerçekleşmediğinde yeni çözümler üretmeleri ve çözüm önerilerini denemeleri için fırsatlar sunulmalı ve onlara zaman tanınmalıdır.

☑ **Kazanım 21. Eleştirel düşünme becerisi sergiler.**

Göstergeler

- Bir tartışma konusu ile ilgili soru sorar.
- Bir tartışma konusu ile ilgili düşüncesini açıklar.
- Bir tartışma konusu ile ilgili düşüncesinin gerekçelerini açıklar.
- Düşüncelerinin gerekçelerine ilişkin sorulara yanıt verir.
- Kendi düşüncelerini başkalarının düşünceleri ile karşılaştırır.
- Tartışmanın neticesinde bir sonuca/çıkarıma/yargıya varır.

Açıklama: Çocukların eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinde yaş ve gelişim özelliklerine uygun tartışma konuları belirlenmelidir. Bir konuya ilişkin pek çok farklı görüş olabileceği vurgulanmalıdır. Münazaralar planlanarak belli bir konu ile ilgili çocukların düşüncelerini ve bu düşüncelerinin gerekçelerini açıklamaları ve düşüncelerine ilişkin gerekçeler sunmaları sağlanmalıdır. "Katılıyorum, çünkü..." "Katılmıyorum çünkü..." "Katılıyorum ama..", "Katılmıyorum ama" gibi ifadeler kullanmaları teşvik edilmelidir. Çocuklara açık uçlu sorular sormaları ve yanıt vermeleri için zaman verilmesi önemlidir. Küçük grup etkinlikleri aracılığıyla çocukların birbirlerine soru sormaları sağlanabilir. Çocuklar için felsefe gibi yöntemler kullanılarak, çocukların olaylar ya da durumlar hakkında soru sormaları, soruları derinleştirerek sorgulama yapmaları, sorular üzerinde düşünmeleri sağlanmalıdır. Öğretmen bu süreçlerde kolaylaştırıcı bir rol oynamalıdır: Çocuklara fikirlerin farklı olmasının olağan olduğunun, karşı çıkılanın kendisi değil fikirleri olduğunun, fikirleri değiştirmenin de çok doğal hatta bazı durumlarda gerekli olduğunun, bununla birlikte bazı soruların tek doğru bir cevabının olmadığını vurgulandığı açıklamalar yapılması önemlidir. Eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesinde, kitaptaki kahramanların bakış açıları, yaşadıkları değişim, öğretmenin çocuklara kitap içeriği ile ilgili düşündürücü sorular sorması gibi özellikler kullanılarak resimli öykü kitaplarından da yararlanılabilir.

☑ **Kazanım 22. Bir hedefe ulaşmak için planlama yapar.**

Göstergeler

- Kendine bir hedef belirler.
- Hedefini gerçekleştirme motivasyonunu açıklar.
- Hedefe ulaşmak için gerekli aşamaları ifade eder.
- Hedefe yönelik harekete geçer.
- Hedefe yönelik davranışın aşamalarını devam ettirir.
- Hedefe yönelik davranışları gerektiğinde değiştirir.
- Hedefe yönelik karmaşık görevleri yerine getirmek için gerekli düzenlemeleri yapar.

Açıklama: Planlama, çocukların yapacaklarını düşünmeleri, zihinlerinde canlandırmaları, planladıkları etkinliğe/oyuna ilişkin organizasyon yapmaları, amaçlarını sözel olarak ifade etmeleri ve bazı davranışlarının amaçlarına ulaşmalarını sağladığını anlamaları açısından önemlidir. Çocukların hedefe ulaşmak için gerekli aşamaları planlamalarına yönelik fırsatlar sunulmalıdır. Çocuklar etkinlik ya da oyunda neler yapacaklarını, hangi malzeme ve materyalleri kullanacaklarını, kimlerle çalışacaklarını ve niyetlerini-yapmak istediği şeyi neden yaptığını ("Çünkü eğlenmek istiyorum.", "...icat etmek istiyorum.", "Arkadaşımı mutlu etmek istiyorum." vb.) sözel ya da sözel olmayan (çizim gibi) biçimlerde ifade edebilir ve çeşitli yöntemlerle kayıt altına alabilirler. Çocukların zamanla planlarını geliştirmeleri ve detaylandırmaları desteklenmelidir. Çocukların planları hakkında konuşulması, planladıkları etkinlikleri yapılış sırası ya da aşamalarına göre tarif ederek kendilerini ifade etmelerinin sağlanması önemlidir. Bunun için açık uçlu sorular sorulmalı, müdahaleci olmadan dinlenmeli, gerekli materyal ve fırsatlar sağlanmalıdır. Öğretmenin, çocukların planlarını günlük notlar ile yazılı hâle getirmesi, çocukların planlama becerilerinin gelişimini takip etmesi açısından önemlidir.

☑ **Kazanım 23. Seçenekler arasında karar verir.**

Göstergeler

- Seçenekleri belirler.
- Seçeneklerin olumlu/olumsuz yönlerini sorgular.
- Seçenekler arasında tercih yapar.
- Tercih ettiği seçeneği/kararı uygular.
- Kararının sonuçlarına göre yeni seçenekler geliştirir.

Açıklama: Çocukların okul öncesi dönemde verebilecekleri kararlar sınırlı da olsa karar verme becerilerinin geliştirilmesinde görüşlerinin alınması, seçenekler arasından karar vermeleri ve kararlarını uygulamaları önemlidir. Karar verme sürecinde çocukların tercihlerine saygı duyulmalı, çocuklar adına karar verilmemelidir. Çocukların karar vermelerini gerektiren durumların ve deneyimlerin öğretmen tarafından sağlanması, yaşına ve gelişim özelliklerine uygun seçenekler sunulması, çocukların seçenekleri değerlendirerek karar vermelerine destek olunması ve onlara rehberlik yapılması önemlidir. Başlangıçta çocuklara daha az sayıda seçenek sunulması, seçeneklerin içeriğinin tanıtılması, çocuklarla birlikte seçeneklerin olumlu ve olumsuz yanlarının belirlenmesi yararlı olacaktır. Çocukların kararlarının sonuçlarını değerlendirmeleri, buna göre diğer seçenekler arasından yeni bir karara varmaları ve farklı seçenekleri denemeleri desteklenmelidir. Bu süreç boyunca öğretmen sorular sormalı, çocuklarla sohbet etmeli, karar verme süreci ve sonuçları ile ilgili çocukları dinlemelidir. Bu süreçte çocuğun tercihleri kesinlikle yargılanmamalı, çocuk suçlu hissettirilmemeli, tercihleri manipüle edilmemelidir. Etkinlik sonlarındaki değerlendirmede çocukların sözel ve sözel olmayan yollarla kendilerini ifade etmelerine fırsat verilmelidir.

☑ **Kazanım 24. Bir olayı/problemi algoritmik düşüncüyü kullanarak çözer.**

Göstergeler

- Algoritma oluşturmak için durumu/olayı/problemi açıklar.
- Amaca uygun algoritma oluşturur.
- Algoritmanın doğruluğunu test eder.
- Algoritmadaki hatayı düzeltir.
- Günlük yaşamdan algoritma örnekleri verir.

Açıklama: Algoritma, bir problemi çözmek amacıyla belirli işlem basamaklarını oluşturmak ve uygulamak olarak tanımlanabilir. Okul öncesi dönem çocukları için algoritmik düşüncenin ilk adımı problemin fark edilip çözüm yolunun belirlenmesidir. Sonraki adım, çözüm yolunun en küçük parçalarına kadar ayrılarak buna ilişkin bir işlem basamağı oluşturulmasıdır. Oluşturulan bu basamaklar algoritmayı ifade etmektedir. Öğretmen, öncelikle bir algoritmadaki sıralamanın önemini çocuklara fark ettirmelidir. Bunun için öğretmen "diş fırçalama, yemek yapma" gibi bazı belirli işlem basamaklarına sahip etkinlikleri sınıfta uygulayarak algoritma kavramı çocuklara kavratmalı, ardından çocukların düzeyine uygun problemler vererek, "Bakalım problem çözmemiz için bu algoritma işe yarayacak mı?" sorusunu yöneltilmelidir. Öğretmen etkinlikler sırasında algoritma sözcüğüne vurgu yapar, çocukların öğrenmesi için bu sözcüğü sıklıkla kullanır. Bu kazanıma yönelik gerçekleştirilecek etkinliklerde somut bir problem durumunun olması, çözüm yolları üretilmesi, çözüm basamaklarının sıralanması, çözüm yollarının denenmesi ve eğer varsa hataların fark edilip algoritmanın düzeltilmesi gerekmektedir. Bu kazanıma yönelik birçok farklı etkinlik türü planlanabilir. Örneğin fen etkinliği kapsamında dişlerin çürümesinin önlenmesine yönelik diş fırçalama algoritması oluşturulabilir. Diş fırçalamanın aşamaları ("Önce

eller yıkanır, fırça düz tutulur, kuru diş fırçası üzerine biraz diş macunu konur, dişler kapalı pozisyonda iken tüm dişlerin ön yüzeyleri daireler çizerek fırçalanır," gibi) algoritma çalışmasına bir örnektir.

☑ **Kazanım 25. Temel düzeyde kodlama yapar.**

Göstergeler

- İki, üç aşamalı basit kodlamadaki kuralı tanımlar.
- Verilen kodlamayı uygular.
- Kodlamayı kullanarak basit bir problemi çözer.
- Kodlamaya uygun olarak objeleri konumlandırır.
- Kodlamaya uygun olarak kendi bedenini konumlandırır.
- Verilen kodlamadaki hatayı bulur.
- Verilen kodlamadaki hatayı düzeltir.

Açıklama: Kodlama, bir bilginin simge veya semboller ile ifade edilmesidir. Örneğin trafik ışıklarındaki renkler birer koddur ve bir bilgiyi ifade eder. (Örneğin yeşil ışık yandığında geçilmesi gibi.). Kodlama sürecinde belirlenen bir bilgi karşındaki kişiye, bilgisayara veya bir robota simgelerle/sembollerle ifade edilir. Bu kazanıma yönelik gerçekleştirilecek etkinliklerde işlem sıralamasının yapılması ve bu işlemleri ifade eden semboller kullanılması önemlidir. Sembol olarak yön okları, sesler (alkış gibi), renkler ya da üç boyutlu materyaller kullanılabilir. Sembollere karar verildikten sonra bu sembollerin birer "kod" olduğu belirtilmeli ve "kod" kelimesi öğretmen tarafından cümle içerisinde kullanılmalıdır. Öğretmen bu koddan yararlanarak kodlama yapacaklarını belirttikten sonra etkinlik boyunca "kodlama" sözcüğünü kullanmalıdır. Çocuklara oluşturdukları kodlamaları uygulama ve değerlendirme olanakları sunulmalıdır. Örneğin yön okları kullanılarak çocuktan bir topu basket potasına/kovasına götürmesi istenebilir. Verilen kodlama bilgisi, hazırlanan bir yol üzerinde her seferinde iki ileri bir yana ilerleme şeklinde olabilir. Eğer çocuk iki ileri iki yana giderse kodlamayı tamamlayamaz, bu durumda verilen kodlamayı gözden geçirip, hatayı keşfedip yeniden kodlama yapması beklenmektedir.

☑ **Kazanım 26. Merak ettiği olay/durumları sorgular.**

Göstergeler

- Merak ettiği konuya ilişkin gözlem yapar.
- Merak ettiklerine ilişkin sorular sorar.
- Merak ettiklerine ilişkin elde ettiği sonuçları başkalarının bulduğu sonuçlarla karşılaştırır.
- Merak ettiklerine ilişkin elde ettiği sonuçları açıklar.

Açıklama: En etkili öğrenme, çocuğun içsel bir motivasyonla ilgi ve merak duyduğu zamanlarda gerçekleşir. Çocuklar ilgi alanlarındaki konuları daha çok merak eder ve öğretmenlerin çocukların ilgi alanlarına dikkat etmesi ve tanınması önemlidir. Çocuklara merak uyandıracak kadar bilgi sunarak, sorular sorarak ve ipuçları vererek bilgilerini tamamlamaya gereksinim duymalarının sağlanması önemlidir. Dikkat çekici uyarıcılar sunularak ve öğrenme ortamı düzenlenerek çocukların merakları tetiklenmeli ve çocuklar soru sormaya teşvik edilmelidirler.

☑ **Kazanım 27. Üst bilişsel becerileri değerlendirir.**

Göstergeler

- Üst bilişsel bir görevi yerine getireni gözlemler.
- Üst bilişsel bir göreve ilişkin işlem basamaklarını sıralar.
- Üst bilişsel görevi başarmak için kullandığı stratejileri açıklar.
- Üst bilişsel görev hakkında yorum yapar.

Açıklama: Üst biliş, bireyin kendi düşünme süreçlerini fark etmesi ve bu süreçleri yönetebilmesi anlamına gelmektedir. Üst bilişsel beceriye sahip bireyler, karşılaştıkları görevlerle ilgili planlama yapar, var olan durumu değerlendirip izler, duruma göre tekrar düzenleme ve değişiklik yaparlar. Çocukların karşılaştıkları yeni bir materyali anlamaya çalışırken, bilişsel görevleri yerine getirirken daha önceki deneyimlerini dikkate alarak görevin zor ya da kolay oluşu hakkında yargıda bulunması ve güçlük derecesini değerlendirmesi önemlidir. Üst bilişsel becerileri kullanan çocukların, göreve ilişkin uygun strateji seçmesi ve kullandığı stratejileri açıklaması, düşünme süreçlerini, nasıl düşündüğünü ve düşünme stratejilerini açıklaması, hatalarını fark etmesi, etkinliğe ilişkin sorular sorması ve başkalarına çözüm yolları önermesi beklenmektedir. "Düşünme hakkında düşünme" olarak açıklanan üst bilişsel becerilere yönelik hazırlanan bu kazanımı gerçekleştirmek için önerilen etkinlikler şu şekildedir: Tangramlarla bir kompozisyon oluşturulması, verilen görsel bir modeli, model ortadan kalktıktan sonra hatırlayarak kopya etmesi, labirent çalışmaları, jenga oyunu, modeli verilen bir yapının birim küplerle oluşturulması, geometrik şekillerle yeni şekiller oluşturulması, gridlerin hatırlanması ve boyanması, şekillerle simetri çalışmaları, küplerle oluşturulan model yapıyı sözel yönergelerle akranlarına tarif ederek model şeklin oluşturulması, geometrik şekillerle su doku çalışmaları, resmi gösterilen bir şeklin hatırlanarak farklı materyallerle (tren rayları, eğilebilen çubuklar vb.) oluşturulması. Bu süreçte yardımcı olmak için, çocuklara materyal (Örneğin tangram) sunulduktan sonra nasıl yapacağını düşünmesi, nasıl yapacağını anlatması ve ardından yapması istenmelidir.

☑ **Kazanım 28. Atatürk'ün Türk toplumu için önemini açıklar.**

Göstergeler

- Atatürk'ün hayatıyla ilgili belli başlı olguları söyler.
- Atatürk'ün kişisel özelliklerini söyler.
- Atatürk'ün getirdiği yenilikleri ifade eder.
- Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin önemini anlatır.

Açıklama: Bu kazanımın ele alınacağı etkinlikler sırasında çocukların yaşları dikkate alınarak basit temel bilgilere yer verilmelidir. Örneğin Atatürk'ün doğum yeri, anne ve babasının adı, asker ve komutan olduğu, çocukları çok sevdiği, onlara bir bayram armağan ettiği, çalışkan bir öğrenci olduğu, doğayı ve hayvanları çok sevdiği, matematiği ve okumayı çok sevdiği ve pek çok kitap okuduğu, kitaplar yazdığı, büyük bir kütüphanesi olduğu, zorluklarla karşılaşsa da çabalamaya devam ettiği, her zaman insanlara yardım etmeye çalıştığı gibi olgular, öyküler, canlandırmalar, kitap inceleme, film ve belgeseller aracılığı ile kazandırılmaya çalışılmalıdır. Atatürk'ün getirdiği yenilikler çocukların gelişimsel özelliklerine uygun olarak somut örnekler üzerinden çalışılmalıdır. Örneğin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, Latin alfabesinin kabulü, demokrasi, Cumhuriyetin kurulması, Soyadı Kanunu, uluslararası saat, takvim ve uzunluk ölçülerinin kabulü, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesi gibi.